

Abstrakti

FT Anne Tarvainen, Tampereen yliopisto

Kokemuksen tutkimuksen konferenssi, 3. – 4.11.2016 Tampere

Soomaestetiikka: Kehon sisäisen kokemuksen esteettisiä mahdollisuuksia kartoittamassa

Tarkastelen esitelmässä kehon sisäisten eli proprioseptisten kokemusten esteettistä potentiaalia. Tarkastelu nojaa teoreettisesti amerikkalaisen filosofin Richard Shustermanin soomaestetiikkaan, jota hän on kehittänyt 1990-luvulta lähtien muun muassa John Deweyn pragmatismien pohjalta.

Proprioception avulla aistitaan kehon sisäisyyttä ja sen vuoksi sitä voidaan pitää luonteeltaan henkilökohtaisena aistialueena. Proprioseptiolla aistittaessa on usein vaikea tehdä eroa, mikä on kokemuksen objekti ja mikä puolestaan siihen liittyvä kehollinen aistimus. Aiemmassa tutkimuksessa on myös argumentoitu, että proprioseptio olisi toissijainen aistialue, joka ainoastaan ohjaa tai heijastaa muiden aistialueiden havaintoja. Muun muassa näiden seikkojen vuoksi proprioseptiota ei ole pidetty relevanttina esteettisen kokemuksen näkökulmasta. Tuon esitelmässä kuitenkin esille seikkoja, joiden valossa kehon sisäisyyden kokeminen ja ulkomaailman objektien kokeminen kehotietoisesti voi olla myös esteettistä.

Tarkastelen proprioseptiota ja soomaestetiikkaa erityisesti ihmisen äänenkäytön näkökulmasta. Pohdin vokaalisten proprioseptisten kokemusten erityispiirteitä, esimerkiksi subjekti–objekti- ja sisäpuoli–ulkopuoli-dikotomioiden hämärtymistä, ilmaisullisten seikkojen painottumista sisällöllisten seikkojen sijaan sekä koko keholla kuuntelemisen intersubjektiivisuutta. Tuon esille myös tutkimustyössäni kehitteillä olevan vokaalisen soomaestetiikan ulottuvuuksia ja pohdin, miten kyseistä taiteellis-tieteellistä lähestymistapaa voi hyödyntää ihmisen äänenkäyttöön liittyvien kulttuuristen valta-asetelmien tarkastelemiseksi ja demokratisoimiseksi. Näiden esimerkkien avulla pyrin tuomaan esille myös laajemmin sen, miten soomaesteettinen lähestymistapa voi avata uudenlaisia näkökulmia niin estetiikkaa ja kehollisuutta käsitteleviin teoreettisiin tarkasteluihin kuin erilaisiin kehollisiin käytäntöihin.